

Salsa!.doc

4

JAARGANG 5 | DEC 2009
DRIEMAANDELIJKE UITGAVE

NIEUWSBRIEF VAN DE VRIENDEN VAN HET LEUVENS STADSARCHIEF

Hoe zou het eigenlijk zijn met ... Itinera Nova?

De nieuwe wegen van *Itinera Nova*, het project van het Stadsarchief rond de Leuvense schepenbank, worden ondertussen al een tijdje verkend. Allereerst kreeg het project een eigen logo en zocht het HKI naar een geschikte database- en webtool. Een gespecialiseerde firma zorgde er ondertussen voor dat 132 registers werden gedigitaliseerd. Op 7 november 2009 tenslotte openden we samen met de Erfgoedcel de tentoonstelling *Verhalen uit de Leuvense schepenbank*.

Om dit alles te realiseren, wordt er achter de schermen druk gewerkt. De eerste digitale beelden, de database, de website, het indexeren en transcriberen, de vrijwilligerswerking: het Stadsarchief en zijn partners, in de eerste plaats het HKI van de Universiteit van Keulen, zitten niet stil. Een eerste weliswaar nog maar beperkte versie van de website www.itinera.nova.be is momenteel online raadpleegbaar.

Deze verwezenlijkingen werden dan ook tijdens een eerste bijeenkomst van een gebruikersgroep op 6 november met de betrokken partners en de toekomstige gebruikers voorgesteld. Professor Dr. Manfred Thaller en Mario Manno van de Keulse Universiteit gaven een uitgebreide toelichting bij de database- en webtool die zij ontwikkelen. De opkomst en de interesse van zowel academici, archiefdiensten als vrijwilligersverenigingen waren zeer groot en de feedback was positief.

Een dag later, op 7 november werd de tentoonstelling *Verhalen uit de Leuvense schepenbank* officieel geopend. Deze tentoonstelling, georganiseerd in samenwerking met de Erfgoedcel, had als voornaamste doelstelling de middeleeuwse instelling 'schepenbank' te duiden en een frisse kijk op het vroegere leven in Leuven te evoceren. Aan de hand van een vijftal cases werd getracht om de werking en bevoegdheid van de schepenbank uit te leggen. Vooral de filmpjes die een hedendaagse interpretatie gaven van het werkterrein van de schepenen konden op heel wat bijval rekenen. Eveneens een blikvanger was de reconstructie van een klerkenkamer zoals ze in de achttiende eeuw was ingericht.

Uiteraard kon men op de tentoonstelling ook kennis maken met de website van *Itinera Nova*. Elke bezoeker kreeg als aandenken aan de tentoonstelling een zeer leuke postkaartenreeks met uitleg over de schepenbank en over de locatie van de postkaart. De tentoonstelling kon op zeer veel belangstelling rekenen. In de eerste week al werd een bezoekersaantal van 2.185 gehaald, waaronder ook heel wat SALSA-leden.

Op 25 november organiseerde het Stadsarchief in samenwerking met FARO, het Vlaams steunpunt voor Cultureel Erfgoed, een colloquium, dat werd bijgewoond door geïnteresseerden uit de archief- en erfgoedsector. De bedoeling van dit colloquium was om via ervaringsuitwisseling de uiteenlopende problemen die een zeer omvangrijk digitaliserings- en ontsluitingsproject met zich kan meebrengen, beter te leren inschatten en in de mate van het mogelijke te vermijden. Het is immers onze betrachting om de digitalisering en de ontsluiting van de schepenbankregisters uit te werken tot een best practice, waar ook andere archiefdiensten hun voordeel mee kunnen doen, wanneer ze vergelijkbaar omvangrijke archiefbronnen voor het grote publiek willen ontsluiten. Deze realisaties en publieksmomenten willen we in de toekomst natuurlijk ook delen met u. Als u op de hoogte wil blijven over de vorderingen van het project en de website, schrijf u dan in voor de digitale nieuwsbrief van Itinera Nova via inge.moris@leuven.be – of archieff@leuven.be (vermeld aub wel expliciet dat u zich voor de Itinera Nova-nieuwsbrief wil inschrijven).

INGE MORIS

I N H O U D

Itinera Nova	1
Rubriek: Uit goede bron	2
Vlaamse diversiteitsprijs Week van de Smaak	4
Rubriek: Collectie in de kijker	4
Een kleurrijke aanwinst	5
Rubriek: Burengerucht	6
Activiteiten van Salsa! vzw	8

Uit goede bron

‘Swarte susters in het convent van Nazareth’. Het archief van de Leuvense zwartzusters

De zwartzusters maakten meer dan vijf eeuwen deel uit van de Leuvense stadsge-meenschap. De laatste zusters zijn ondertussen veertig jaar geleden vertrokken, maar het monumentale kloostergebouw op de hoek van de Zwartzustersstraat en de Schapenstraat houdt de herinnering aan hun apostolaat levendig.

De zwartzusters

De origine van dergelijke communau-teiten is vaak duister en dit is in Leuven niet anders. De overlevering spreekt van een stichting in 1438 door een zekere Elisabeth Ymbrecht, een Joodse bekeerlinge uit het prinsbisdom Luik. Aanvankelijk was het in ieder geval een communauteit van devote vrouwen die geen officiële kloosterregel volgden noch de drie gelof-ten aflegden. In 1462 verleende de Luikse bisschop hen de toestemming om de regel van Augustinus te volgen en werden ze (aanvankelijk) onder het toezicht van de alexianen geplaatst. Ze hielden zich bezig met ziekenzorg, in het bijzonder met thuisverpleging. Dergelijke actieve con-gregaties waren in de Nederlanden vrij gewoon, maar waren binnen de Westerse Kerk toch uitzonderingen waarin vrouwe-lijke religieuzen eigenlijk alleen slotzus-ters konden zijn. Voor de kerkelijke over-heid vormde het apostolaat van deze zwartzusters een grote zorg. Deze religi-euzen die dagelijks het ‘veilige’ klooster verlieten om in de buitenwereld zieken te verplegen of om doden af te leggen of zelfs weken bij patiënten inwoonden, lie-pen volgens hun oversten permanent het gevaar dat ze voor de verlokkingen van de wereld zouden kunnen vallen. Om die re-den werden zwartzusters meestal per twee op pad gestuurd. Maar bisschoppelij-ke visitatieverslagen spraken toch geregeld over misbruiken zoals inbreuken tegen de uitgangsregels of het achterhouden van

geld. Deze spanning tussen een actief zor-gend leven in de stad en de voor religieu-zen noodzakelijk onthechting en contem-platie was tegelijk ook de eigenheid van de zwartzusters.

Vanaf het begin was het convent gevestigd langs de Molenstraat (huidige Zwartzus-terstraat) en door de aankoop van een aantal panden tijdens de vijftiende, zes-tiende en zeventiende eeuw strekte hun complex zich uit over een blok tussen Dijle, Molenstraat en Schapenstraat. Tussen 1680 en 1693 werd dit disparate geheel ver-vangen door een heel nieuw kloostercom-plex met een nieuwe kapel. Tussen 1757 en 1763 werd ook nog de nieuwe zijvleugel ge-bouwd langs de Dijle.

Het aantal religieuzen bedroeg zestien op het einde van de zestiende eeuw, het klom daarna naar circa vijftientig en bleef ook tijdens de achttiende eeuw hierrond schommelen. Pas tegen het ein-de van de achttiende eeuw waren er een dertigtal zusters aanwezig. De recrute-ring van een zwartzusterklooster situeer-de zich eerder in de lagere middenklasse. Het valt op dat zelfs een aantal van de religieuzen die mee de jaarrekeningen ondertekenden analfabeet waren. Tijdens de achttiende eeuw was een groot deel van de religieuzen uit het platteland af-komstig en waren getogen Leuvenaars eerder uitzonderingen.

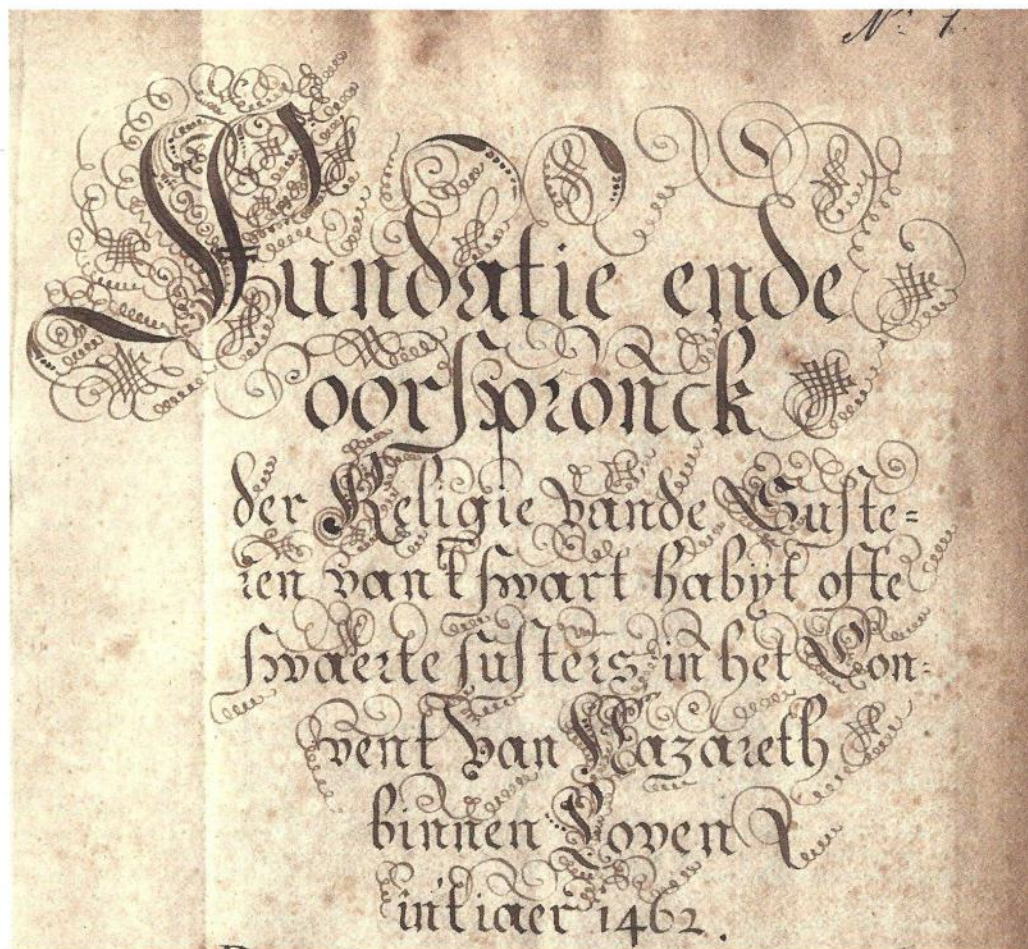
De communauteit kon het Franse regime overleven, omdat het zich omvormde tot

een verzorgingsinstelling voor zwakzinnige vrouwen. Het kloostergebouw en de goederen werden wel in beslag genomen en kwamen in het bezit van de Commissie voor Burgerlijke Godshuizen. Het keizerlijk decreet betreffende de hospitaalcongregaties van 1809 erkende de congregatie en liet toe dat ze in hun vroegere gebouwen hun activiteiten voortzetten. In 1833 vond er vanuit Leuven een stichting van een nieuwe congregatie van zwartzusters in Doornik plaats. In 1964 sloten de Leuvense zwartzusters aan bij de Zusters van het Convent van Betlehem uit Duffel. De congregatie leed namelijk aan een vrij sterke terugval van roepingen waardoor zowel de eigen congregatie als de door haar bediende verzorgingsinstellingen in het gedrang kwamen. Het Leuvense zwartzusterklooster werd door de zusters verlaten op 1 februari 1969. Het gebouw kwam daarna in het bezit van de Universiteit.

Archief

Het archief van de congregatie is behoorlijk verdeeld geraakt. Een deel bevindt zich op het Rijksarchief te Leuven (zowel in het fonds 'Kerkarchief van Brabant' als in het bestand 'Commissie Openbare Onderstand Leuven'), een paar handschriften bevinden zich in de Koninklijke Bibliotheek, maar het belangrijkste deel wordt in het Stadsarchief bewaard. Dit archief werd oorspronkelijk in het klooster bewaard en werd in 1969 samen met het daar bewaarde kunstpatrimonium geïnventariseerd en tenslotte naar het Stedelijk Museum Vander Kelen-Mertens overgebracht. Bij dit hele proces was ons medelid Leo Van Buyten zeer nauw betrokken. Toen het Stadsarchief in 2000 een meer geschikte locatie kreeg, werd het archief van de zwartzusters naar hier overgebracht.

Het topstuk uit het archief is een soort van memorieboek (*Fundatie ende oorspronck der religie vande susteren van 't swart habijt susters in het convent van Nazareth binnen Loven int iaer 1462*). Het werd samengesteld rond 1690 en bestaat uit verschillende stukken. Het begint met een kroniek van het klooster vanaf het ontstaan tot in 1625 en was geschreven door de toenmalige biechtvader van het klooster de minderbroeder Everart vanden Water. Daarna volgt een lijst van de religieuzen met het jaar van overlijden en professie (bijgehouden tot 1942), een lijst van moeders (tot 1960) en een obituarium (overzicht van de doden die via missen herdacht moesten worden). Verder staan er ook de lijsten in van de bestuurders/

visitators en van de biechtvaders. Bij gebrek aan een professieregister is dit de bron bij uitstek om de kloostercommunauteit en het netwerk errond te leren kennen.

Er is verder nog een kroniek bewaard voor de periode van 1745 tot 1749 (periode van de Oostenrijkse Successieoorlog): *Memorie van alles dat clooster van Nazareth is gheschiet sedert den dertinsten mei 1745 tot den 25 ianuarius 1749*. Het beschrijft wat de zwartzusters tijdens deze oorlogsperiode meemaakten, in het bijzonder door de vele inkwartieringen van troepen in hun gebouwen.

Interessant zijn ook twee registers met de jaarrekeningen van het klooster voor de periode 1647 tot 1763 en een hele reeks van manualen met de maandelijksse inkomsten en uitgaven van 1796 tot 1843. Deze van origine financiële stukken geven echter prachtige informatie over de levenswijze en de activiteiten van de zwartzusters. Wat aten en dronken ze? Hoe verwarmden en kleeadden ze zich? We vernemen welke zuster welke zieke verzorgde en welke overledene werd afgelegd.

Daarbij aansluitend zijn er ook dergelijke manualen voor de kostgangers, hun psychiatrische patiënten (1809 tot 1854). Behalve de kosten voor de dokter, voor medicijnen, voor kledij en voor linnen,

krijgen we ook soms een blik op de persoonlijke voorkeur en de gebruiken van de patiënten: wijn, snuiftabak tot zelfs kosten voor een sinterklaasgeschenkje.

Het archief is natuurlijk nog een stuk rijker en iedereen is bij deze uitgenodigd om het verder zelf te ontdekken.

MARC CARNIER

MEER WETEN?

G. VANDEN BOSCH, *Monasticon van zwartzusters-augustinessen in België*, Brussel, 1998, p. 305–322.

L. VAN BUYTEN, De bouwgeschiedenis van het Leuvens zwartzusterklooster Nazareth (begin 17de-midden 19de eeuw), in *Arca lovaniensis, artes atque historiae reserans documenta. Jaarboek Vrienden Stedelijk Museum-Leuven*, dl. 9a, Leuven, 1982, p. 141–151.

L. VAN BUYTEN, Kwantitatieve bijdrage tot de studie van de kloosterdemografie in het Leuvense. De priorij 's-Hertogen-eiland te Gempe, het zwartzusterklooster en de communauteit van het Groot-Ziekenhuis te Leuven (16de–18de eeuw), in *Arca lovaniensis, artes atque historiae reserans documenta. Jaarboek Vrienden Stedelijk Museum-Leuven*, dl. 5, Leuven, 1976, p. 241–276.

Stadsarchief medewinnaar van de Vlaamse Diversiteitsprijs Week van de Smaak

Tijdens de slotmanifestatie van de vierde Week van de Smaak in Vlaanderen, die op zondag 22 november 2009 plaats vond in het Leuvens stadhuis, viel het Stadsarchief onverwacht mee in de prijzen. Vlaams minister van cultuur, Joke Schauvliege, reikte er namelijk de Diversiteitsprijzen 2009 uit aan de zes initiatieven – één per provincie en één voor het Brussels Gewest – die door een jury geselecteerd waren als beste interculturele activiteit tijdens de voorbije Week van de Smaak. De Leuvense Russische School, de Union of European Turkish Democrats (UETD) en het Stadsarchief zagen hun samenwerkingsproject 'Culinaire Ottomaans-Russische (oorlogs)momenten', dat de zondag voordien in de leeszaal van het archief had plaatsgevonden, bekroond met een geldprijs van € 2.500.

Deze samenwerking in het kader van de Week van de Smaak was initieel via bemiddeling van het Minderhedenforum (Sarah Kaerts) opgezet tussen de Russische School en de UETD met als doel om Russische en Turkse kinderen en hun ouders te laten kennismaken met de voedingsingrediënten en gerechten uit de andere gemeenschap en hun culturele smaak in bredere zin. Tegelijk was het hele programma, dat inhoudelijk tot in de puntjes was voorbereid door het dynamische team van de Russische School, zo opgevat dat de 80 aanwezigen vooral ook konden ontdekken hoeveel gemeenschappelijks de Turkse en de Russische culturen en talen in feite delen. De al bestaande contacten tussen de Russische School en het Stadsarchief – een gevolg van het Leuvense interculturaliteitstraject tussen de Leuvense Deelraaf Erfgoed en de Leuvense Integratieraad, waar beiden sinds 2008 intensief aan meewerken – zorgden ervoor dat dit Week van de

Smaakproject al gauw tot een samenwerking tussen drie partijen uitgroeide. Het Stadsarchief speelde gastheer en zorgde voor de logistieke ondersteuning. Ook werden Turkse archiefstukken over de Russisch-Turkse relaties in het verleden tijdelijk tentoongesteld in de leeszaal. Na een boeiend cultureel programma kon ook geproefd worden van lekkernijen uit de beide keukens en van thee uit Russische en Turkse samovars. De bereiding van een Turks hapje van gevulde wijnbladeren werd zelfs ter plaatse gedemonstreerd.

Het project zelf kon op veel bijval rekenen van zowel de Turkse als de Russische deelnemers. Ook cultuurschepen Denis Vandevort was aanwezig en toonde zich aangenaam verrast over de hartelijke samenwerking tussen mensen uit landen die in hun nationale geschiedenis de anderen toch vooral voorgesteld zien als de vijand waartegen in het verleden tien oorlogen in het Zwarte-Zeegebied werden uitgevochten. Ook de jury van de Vlaamse Diversiteitsprijzen kon het in die zin gedurfde van dit samenwerkingsconcept kennelijk erg appreciëren, evenals de manier waarop vooral ook de kinderen uit beide culturen actief bij de uitvoering ervan betrokken werden. De geldprijs zal door het winnende samenwerkingsverband worden ingezet om bij een volgende gelegenheid opnieuw samen een activiteit op te zetten. Over wat dat wordt, houden we u uiteraard op de hoogte via de SALSA!-nieuwsbrief.

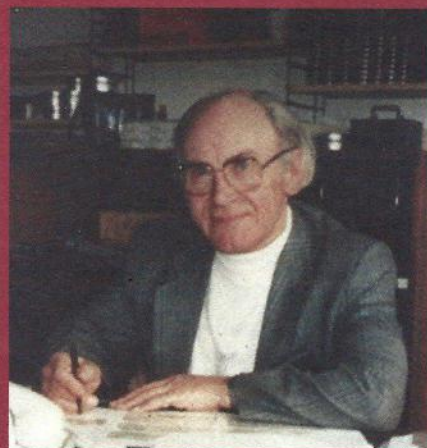
MARIKA CEUNEN

COLLECTIE IN DE KIJKER

De Sint-Michielskerk in beeld (bis)

In het laatste nummer van de SALSA!-nieuwsbrief stelde het Stadsarchief met trots haar nieuwe aanwinst voor: een fotoboek met foto's van de Sint-Michielskerk. Over de ouderdom en de herkomst van de foto's tastten we toen in het duister. Dankzij Paul Reekmans echter kunnen we het oorsprongsverhaal van het fotoboek vervolledigen. Het overgrote deel van deze foto's werd gemaakt door Paul-Pierre Dehottay, op vraag van pastoor Joseph Henri Léon Schammel, die pastoor was van de Sint-Michielskerk in de periode 1933–1970. De foto's dienden voor een kleine uitgave over de Sint-Michielskerk verschenen met het toen verplichte imprimatur voor religieuze uitgaven te Mechelen op 25 februari 1955.

De fotograaf Paul-Pierre Dehottay (foto) werd geboren te Trois-Fontaines op 24 januari 1916 en huwde op 11 april 1942 met Berthe Reekmans (Leuven °17.04.1916), de zus van Paul Reekmans. Vanaf 1948 hadden zij hun vaste stek in de Debériotstraat 23. In 1973 verhuisden zij naar l'Ecluse (Beauvechain). Dehottay was een voorbeeldig parochiaan van de Sint-Michielskerk en had goede betrekkingen met pastoor Schammel wat hem die opdracht leverde.

MARIKA CEUNEN

Met dank aan Paul Reekmans

Een kleurrijke aanwinst voor het Stadsarchief

In juni 2009 stuurde de heer Marc Van Wichelen ons een mailtje met een vraag over een ontwerptekening van een affiche, die hij had gekocht op de rommelmarkt tijdens de Langste Dag (24 juni). De tekening is 60 x 94 cm groot en werd uitgevoerd in zwarte inkt en waterverf. Er worden een dertigtal figuren op voorgesteld en ze draagt de vermelding '1448-1948 Leuven herdenkt de eerste steenlegging van het stadhuis'. De kersverse eigenaar was heel nieuwsgierig naar de herkomst van deze ontwerptekening.

In 1948 vierde het stadsbestuur van Leuven de vijfhonderdste verjaardag van de eerste steenlegging van het stadhuis. Het stadsbestuur was van mening dat deze heuglijke gebeurtenis op een waardige wijze diende te worden herdacht en stelde een groots feestprogramma op. In april 1948 organiseerde zij een academische zitting waar professor Leo Van der Essen een exposé gaf over het roemrijke verleden van Leuven en professor Jan Gessler het had over het kunstvolle verleden van de Petermannenstad. Een tentoonstelling in de gotische zaal van het stadhuis moest dit kunstvolle en roemrijke verleden illustreren. Op de zondagen 23 mei en 11 juli 1948 trok een historische stoet door de stad waarin het dagelijkse leven tijdens de vijftiende eeuw werd uitgebeeld. Het feestjaar werd op zondag 12 september 1948 plechtig afgesloten met de uitvoering van de cantate 'Loven, Loven Boven' op de Grote Markt.

Ter gelegenheid van deze herdenkingsfeesten voor de eerste steenlegging van het stadhuis schreef het stadsbestuur destijds ook een wedstrijd uit tussen de Leuvense kunstenaars voor de affiche waarmee men het feestprogramma zou aankondigen. Volgens het reglement dat het organiserend comité uitvaardigde, mochten de ontwerpen hetzij het geheel der plechtigheden en feesten, hetzij één enkele manifestatie behandelen. De ontwerpen zouden in de loop van het jaar 1948 door het stadsbestuur worden tentoongesteld. De eerste drie genomineerden kregen een geldprijs van respectievelijk 3.000 BEF, 2.000 BEF en 1.000 BEF. Wie buiten de prijzen viel, mocht zijn ontwerp komen terughalen. De bekroonde werken bleven echter wel eigendom van het stadsbestuur, dat zich ook het recht voorbehield om er desgewenst affiches van te laten drukken. Het formaat van de affiches werd vastgesteld op 62 x 98.

Ontwerpen werden ingediend door Guillaume Vandecauter, Théo Humblet, Fernand Rottie, Armand Smets, Paule Guns, Guy Guns, Fr. Boogaerts, Julien Rabau, Willy Neuchard, Robert Selfslagh, Jan Baptist Paul Vandessel, Frans Mispelter en Cobbaert. Het was uiteindelijk Jan Baptist Paul Vandessel die de eerste prijs wegkaapte. De affiche werd op 2000 exemplaren gedrukt bij de steendrukkerij Paul Jacquet in Brussel.

Het afficheontwerp dat de heer Van Wichelen in juni aankocht, is dus ongetwijfeld één van de ingediende, maar niet bekroonde ontwerpen. Helaas is de affiche niet gehandtekend of gesigneerd. De kunstenaar die ze maakte, blijft dus alsnog onbekend.

Nadat we de heer Van Wichelen deze informatie over de achtergrond van zijn aankoop hadden meegedeeld, was hij zo vriende-

lijk om het afficheontwerp aan het Stadsarchief te schenken. Op die manier is de destijds onfortuinlijke kunstenaar die het maakte er 61 jaar na datum toch nog in geslaagd om zijn ontwerp definitief in handen van de stedelijke overheid te brengen.

MARIKA CEUNEN

burengerucht

Het Damiaan Documentatie- en informatiecentrum

Een van de belangrijkste gebeurtenissen van 2009 is ongetwijfeld de heiligverklaring van pater Damiaan. Onder het thema *Damiaan inspireert* werden afgelopen jaar in België heel wat activiteiten en vieringen georganiseerd. Wie echter het archief van en over de bekendste Belg wil raadplegen, loopt best even langs in het Leuvense Damiaan Documentatie & Informatiecentrum.

Het Damiaan Documentatie & Informatiecentrum stelt zich tot doel om alle relevante informatie in verband met pater Damiaan te verzamelen en ter beschikking te stellen van alle geïnteresseerden. Het biedt in de eerste plaats een ruime verzameling van publicaties in verschillende talen die op to date wordt gehouden. Daarnaast bewaart het centrum heel wat archiefmateriaal van en over pater Damiaan.

Deze collectie, tot stand gekomen tussen 1890 en 1990, is een toevallige verzameling van archiefmateriaal en documenten die onderling geen logische samenhang vertonen en samengebracht zijn door verschillende personen en dit vanuit hun eigen interesses en behoeften. Er is enerzijds het materiaal dat verzameld en aangemaakt werd in het kader van het zaligverklaringsproces (de Causa) en anderzijds is er heel wat archief- en documentiemateriaal dat verzameld werd als illustratie van de aandacht voor de figuur van pater Damiaan.

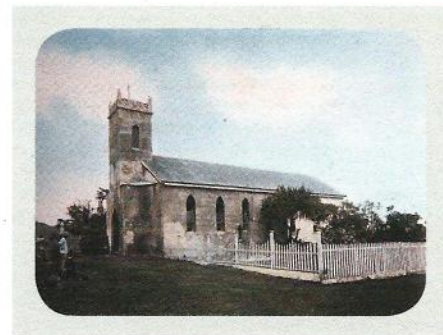
In de eerste plaats worden in het documentatiecentrum een klein gedeelte van het persoonsarchief bewaard. Het betreft een rekening van de kostschool van Braine-le-Comte, een schrift met schoonschrift, een aantal stukken met betrekking tot de afhandeling van de erfenis van pater Damiaan, maar ook heel wat brieven. Men vindt er bijvoorbeeld originele brieven van Damiaan aan zijn familie,

alsook kopieën van brieven gericht aan Pierre Favens en Bernard Köckermann. Deze brieven werden, samen met andere geschriften van de hand van pater Damiaan, verzameld in het kader van het onderzoek van de geschriften van de kandidaat-zalige dat binnen het zaligverklaringsproces een belangrijke plaats inneemt. Naast brieven worden bij het persoonlijk archief ook een aantal voorwerpen bewaard zoals een aantal liturgische gewaden die pater Damiaan gedragen heeft, een aantal werktuigen van Damiaan en stukjes hout afkomstig van de oorspronkelijke kist, de koahouten kist en de bidstoel van pater Damiaan.

Een tweede groot onderdeel van de Damiaancollectie bevat het materiaal dat verzameld en aangemaakt werd in het kader van het zaligverklaringsproces, dat ongeveer één derde van de collectie beslaat. Het bevat archiefstukken van en over pater Damiaan die verzameld werden als bewijsstuk voor het zaligverklaringsproces waarvoor al in 1889 materiaal werd bijeen gebracht. Het is niet eenduidig vast te stellen wie deze stukken verzamelde. Verondersteld wordt dat een deel reeds op het einde van de negentiende eeuw onder impuls van de Belgische provinciaal Constant Raepsaet werd samengebracht. Maar ook in de periode 1936–1938, toen het proces daadwerkelijk van start ging, zijn heel wat stukken verzameld. Daarnaast zijn tal van documenten gegene-

reerd in de loop van het proces door verschillende personen, waaronder vice-postulator Jan-Antoon van Gestel (1895–1988) en adjunct-postulator Hektor De Lepeleere (1899–1985).

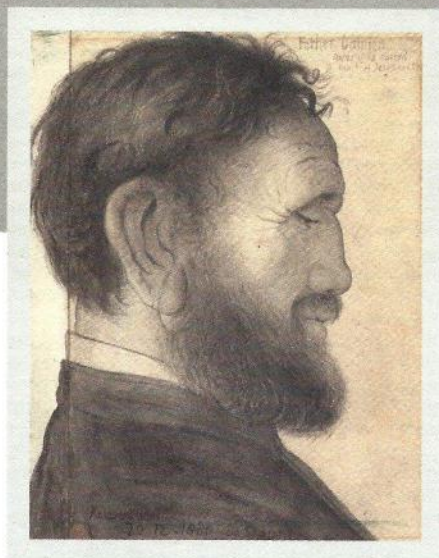
Dit grote onderdeel valt uiteen in vier rubrieken. Een eerste rubriek houdt verband met de periode voor de opening van het eigenlijk zaligverklaringsproces (1889–1938). Hier vindt men het archiefmateriaal dat zijdelings verband houdt met pater Damiaan, zoals brieven van de toenmalige Belgische provinciaal Constant Raepsaet. In een tweede rubriek vindt men het materiaal met betrekking tot het bisschoppelijk proces en in een derde wordt het materiaal aangaande het apostolisch proces samengebracht, dat in Rome plaatsvond vanaf 1955. Men vindt er bijvoorbeeld materiaal over de schriftelijke

verzoeken van kerkelijke hoogwaardigheidsbekleders uit de hele wereld aan de paus om een apostolisch proces te openen. Ook over de ontgraving en identificatie van de stoffelijke resten van pater Damiaan in 1956 zijn er tal van interessante archiefstukken en foto's aanwezig. De vierde rubriek tenslotte bevat alleen drukwerken: persmateriaal over het bisschoppelijk en apostolisch proces.

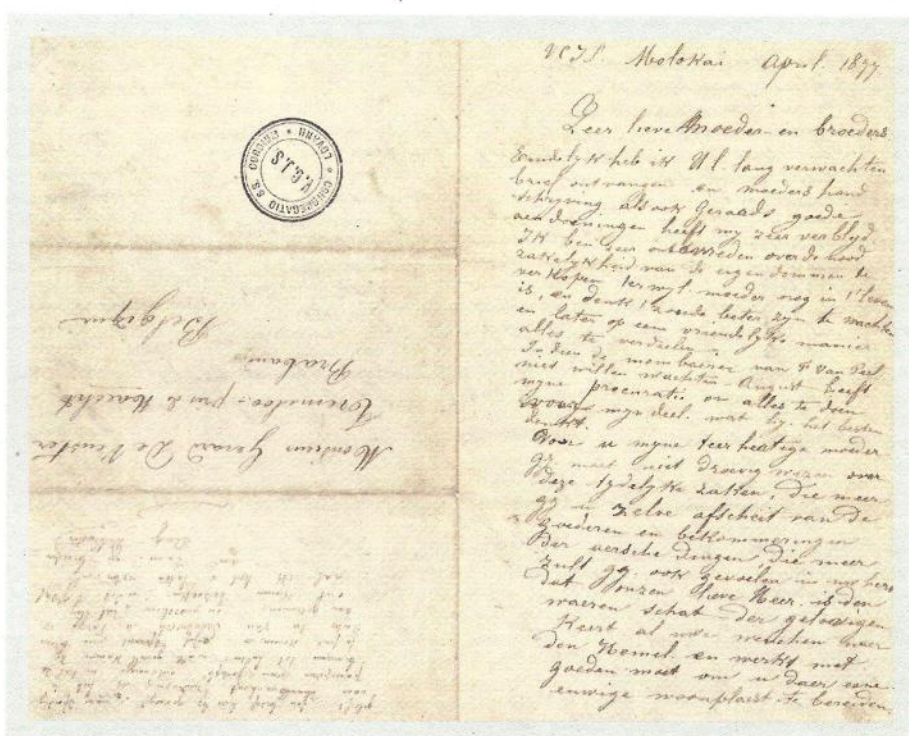
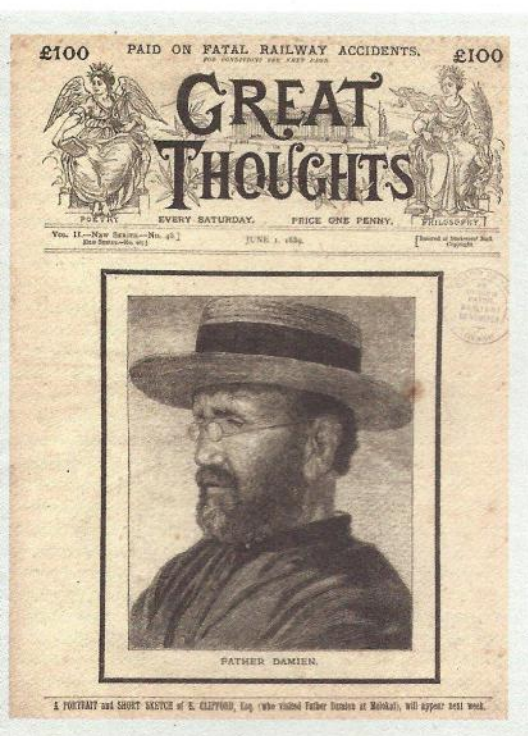
Al het materiaal in de collectie aangeduid met de term 'omtrent Damiaan' en daterend uit de periode 1890–1990 werd samengebracht in een derde deel. Ook hier is niet eenduidig vast te stellen wie dit materiaal verzamelde. Voor de periode voor 1965 was dat waarschijnlijk vice-postulator Jan-Antoon Van Gestel, terwijl na 1965 die taak werd overgenomen door

archivaris René Bosquet (1916–1997). Voor de periode na 1990 bevat de Damiaancollectie bijna geen materiaal. In dat jaar werd het 'Damiaan Documentatie en Informatie Centrum' opgericht dat het verzamelen van documentatie over pater Damiaan tot één van zijn taken rekent. In een eerste deel werden een gebeurtenissen of momenten samengebracht

werken verwijderd en aan de Damiaancollectie toegevoegd.

Het laatste deel van het onderdeel 'omtrent Damiaan' betreft een aantal dossiers samengesteld door archivaris René Bosquet. Hij voerde briefwisseling met personen die informatie vroegen over pater Damiaan of figuren uit zijn omgeving. Op die manier bevatten een aantal

waarop er een bijzondere aandacht was voor de figuur van pater Damiaan en waarover in de Damiaancollectie briefwisseling, persknipsels, affiches of foto's bewaard worden. Enkele voorbeelden van deze gebeurtenissen zijn de nationale hulde in 1894 met de onthulling van het standbeeld van Constantin Meunier in Leuven, de overbrenging van het stoffelijk overschot van Pater Damiaan van Molokai naar Leuven in 1936, de Damiaanhulde in Tremelo in 1963 en de onthulling in 1969 van een standbeeld van Damiaan in het Capitool in Washington.

Het materiaal dat niet in verband kan gebracht worden met een bepaalde gebeurtenis werd opgedeeld tussen media en kunst. Met media worden alle krantenartikels, persknipsels, voordrachten, publicaties, radioartikels, televisiereportages

bedoeld. Bij de kunstvormen waarin pater Damiaan aan bod kwam, wordt gerekend toneel, film, lied en poëzie, schilderkunst, beeldhouwkunst, glasschilderkunst, postzegels en stripverhalen. De Damiaancollectie bevat ook materiaal betreffende het Damiaancentrum in Tremelo, dat werd ondergebracht in een apart deel. Het betreft enerzijds archiefstukken met betrekking tot de collectievorming en de werking van het museum en anderzijds materiaal uit de museumcollectie. Deze collectie bestaat uit een uitgebreide verzameling foto's, dia's, films en postkaarten over Molokai en uit de zogenaamde 'Polynesische collectie', bestaande uit allerlei gebruiksvoorwerpen, schelpen en stenen. Deze collectie werd aanvankelijk in het museum in Tremelo tentoongesteld, maar werd tijdens verbouwings-

van de onderwerpdossiers bijkomende informatie over het leven en werk van pater Damiaan.

Het documentatiecentrum staat ten dienste van iedereen die bezig is met wetenschappelijk onderzoek of met een publicatie. Hoewel dat geen uitdrukkelijke bedoeling is, probeert het documentatiecentrum, naast de mythes die door de jaren heen over pater Damiaan ontstaan zijn, het echte verhaal een plaats te geven. De Damiaancollectie kan echter enkel geraadpleegd worden na afspraak met de archivaris Patrik Jaspers, (info@damiaan-vandaag.be).

MARIKA CEUNEN

Met dank aan Patrik Jaspers

praktische informatie

Salsa! vzw
Samen Actief voor het
Leuvens StadsArchief!

Maatschappelijke zetel
Stadsarchief Leuven,
Rijschoolstraat 4/001
3000 Leuven

www.leuven.be/salsa
salsa@leuven.be

Bestuursleden

Gustaaf Janssens (voorzitter),
Karel Carmeliet,
Marc Carnier (penningmeester),
Luc Grégoire,
Hendrik Ollivier (secretaris)

U kan lid worden van Salsa! vzw

door overschrijving van
€ 15 (voor gewone leden) of
€ 30 (voor steunende leden)
op volgend rekeningnummer:
068-2420772-67

Dit lidgeld omvat de driemaandelijkse
nieuwsbrief, mogelijkheid tot aankopen
van de eigen publicaties en gratis
toegang tot de activiteiten van de
vriendenkring.

Stadsarchief Leuven

Rijschoolstraat 4/001
3000 Leuven
T 016 30 08 69
F 016 23 40 06
E archief@leuven.be

Openingsuren leeszaal

Dinsdag, woensdag: 9.00 tot 17.00 u
Donderdag: 9.00 tot 19.00 u
Vrijdag: 9.00 tot 16.00 u

Salsa!.doc

C O L O F O N

is een driemaandelijkse nieuwsbrief,
uitgegeven door Salsa! vzw,
de Vriendenkring van
het Leuvens Stadsarchief.

Het abonnement is inbegrepen
in de lidmaatschapsbijdrage voor de vzw.

Redactie

Marc Carnier
Marika Ceunen
Gustaaf Janssens

Redactieadres

Stadsarchief Leuven

Verantwoordelijke uitgever

Gustaaf Janssens
Maria-Theresiastraat 87
3000 Leuven

Foto's

Eric Dewaersegger,
Damiaan Documentatie & Informatiecentrum,
Stadsarchief Leuven.

Druk en vormgeving

Drukkerij Leën | Hasselt

Activiteiten van Salsa! vzw

Ook in 2010 nodigt het Stadsarchief de leden van haar vriendenkring graag uit om samen te toosten op een nieuw archiefjaar. Dit keer wil het Stadsarchief haar nieuwjaarsreceptie combineren met een lezing over haar collectie filmaffiches. Deze verzameling wordt momenteel door studenten van de Katholieke Hogeschool Limburg geïnventariseerd en geanalyseerd. Dit prestigieus project willen we dan ook graag aan de SALSA!-leden voorstellen.

Wie er wil bij zijn op 30 januari 2010 om 11.00u in de leeszaal van het Stadsarchief, geeft best even een seintje via mail (archief@leuven.be) of telefonisch op het nummer 016 30 08 69.